

УДК 316.472[(=161.2)+(=512.19)]:81'272
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-3-24>

Людмила ЧЕРЕДНИК,
orcid.org/0000-0001-9589-8041
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства, культури та документознавства
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна) ludmila.cherednik@gmail.com

Алла БОЛОТНИКОВА,
orcid.org/0000-0003-4781-7475
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна) a.p.bolotnikova@gmail.com

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті описано проблему вивчення лінгвокультурології з погляду міжкультурної комунікації на прикладі кримської та української лінгвокультур. Автори зазначають, що в результаті зростання міжнародних контактів процес взаємопроникнення мов і культур набуває все більшого значення. Виокремлено мовні зразки, вживання яких зумовлено ментальністю нації, що є виявом ціннісно-символічної системи, передусім, історично зумовлених моральних норм та цінностей, створених народом і відображених у його переконаннях, традиціях, звичаях, обрядах засобами мови. У дослідженні висвітлено зразки прислів'їв та етикетних формул української та кримськотатарської мов у межах міжкультурного діалогу. Описано комунікативно-прагматичний потенціал прислів'їв та розкрито їх роль в процесі міжкультурного спілкування. Наголошено, що етикетні формули, спрямовані на досягнення ефективного комунікативного акту, покликані регулювати процес спілкування й сприяти формуванню гармонійних, доброзичливих та паритетних взаємин. Розглянуто проблему формування здатності особистості до ефективної міжкультурної комунікації як засобу розуміння ментальних особливостей різних культур. Звернено увагу на те, що репрезентація вербального світу в різних етнокультурних спільнотах неоднакова і ці відмінності знаходять своє відображення в мові та мовленні. Наголошено, що успішна міжкультурна комунікація передбачає вміння правильно інтерпретувати комунікативну поведінку представників іноземного соціуму та готовність комунікативних партнерів сприймати відмінності їхньої комунікативної поведінки, розуміти культурну специфіку й необхідність толерантного ставлення один до одного; важливість формування готовності до міжкультурного діалогу, розуміння культурної самобутності інших людей, визнання правомірності інакшого бачення реальності й оволодіння новою концептуальною картиною світу, що вможливує розуміння соціальної дійсності й культури. Доведено, що українці та кримці мають багато спільного в аспектах моральних норм та цінностей, найважливішими з-поміж яких є прагнення до добра, свободи, справедливості, повага до батьків, любов до рідної землі, працелюбність тощо.

Ключові слова: лінгвокультурологія, міжкультурна комунікація, діалог культур, прислів'я, етикетні формули.

Liudmyla CHEREDNYK,
orcid.org/0000-0001-9589-8041
PhD (Philology), Associate Professor,
Associate Professor at the Ukrainian Studies, Culture and Documentation Department
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
(Poltava, Ukraine) ludmila.cherednik@gmail.com

Alla BOLOTNIKOVA,
orcid.org/0000-0003-4781-7475
PhD (Philology), Associate Professor,
Associate Professor at the General Linguistics and Foreign Languages Department
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
(Poltava, Ukraine) a.p.bolotnikova@gmail.com

LINGUISTIC AND CULTURAL ASPECTS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION BETWEEN UKRAINIANS AND CRIMEANS

The article describes the problem of studying linguoculturology from the point of view of intercultural communication on the example of Crimean and Ukrainian linguocultures. The authors note that as a result of the growth of international

contacts, the process of interpenetration of languages and cultures is becoming increasingly important. The authors highlight the language patterns whose use is determined by the mentality of the people, which is a manifestation of the value and symbolic system of the people, primarily the historically determined moral norms and values created by the people and reflected in their beliefs, ideals, traditions, rituals through language. The study highlights samples of proverbs and etiquette formulas of the Ukrainian and Crimean Tatar languages in the framework of intercultural dialogue. The communicative and pragmatic potential of proverbs of the two communicative cultures is described and their role in the process of intercultural communication is revealed. It is emphasised that etiquette formulas aimed at achieving an effective communicative act are designed to regulate the process of communication and contribute to the formation of harmonious, friendly relations. The article considers the problem of forming an individual's ability to effective intercultural communication as a means of understanding the mental characteristics of different cultures. The author emphasises that the representation of the verbal world in different ethno-cultural communities is different and these differences are reflected in language and speech. It is emphasized that successful intercultural communication involves the ability to correctly interpret the communicative behaviour of representatives of a foreign-speaking society and the willingness of communicative partners to perceive the differences in their communicative behaviour; to understand cultural specifics and the need for tolerance towards each other; the importance of forming a readiness for intercultural dialogue, understanding the cultural identity of other people, recognising the legitimacy of a different vision of reality and mastering a new conceptual picture of the world.

Key words: *linguocultural studies, intercultural communication, dialogue of cultures, proverbs, etiquette formulas.*

Постановка проблеми. Останнім часом спостерігається розвиток транснаціональних процесів, зокрема збільшення кількості міжнародних компаній, корпорацій тощо, тому дедалі актуальнішою залишається проблема аналізу міжкультурної комунікації та її важливого складника – діалогу різних культур. Під час кроскультурної комунікації до сьогодні існує реальна загроза різних проявів нетолерантності, небажання бачити, розуміти й сприймати багатомірні цінності інших культур та народів, що позначається на взаєморозумінні, а відтак інтерактантам важче зреалізувати свої інтенції. Саме тому проблема пошуку й напрацювання стратегій та тактик міжкультурної взаємодії є одним із важливих шляхів порозуміння.

Аналіз досліджень. Натепер поняття міжкультурної комунікації є об'єктом зацікавлення різних наукових галузей, зокрема соціології, культурології, філології та ін. Серед дослідників, що розглядали проблеми міжкультурного спілкування, заслуговують на увагу праці Ф. Бацевича, З. Гасанова, В. Заслуженюк, С. Кучеряна, О. Левченко, В. Мірошниченка, С. Ніето, Т. Рюлькера, М. Хайруддінова та ін. Учені суголосні в тому, що процес міжкультурної комунікації – це специфічна форма діяльності, яка передбачає знання іноземних мов, матеріальної і духовної культури іншого народу, релігії, цінностей, моральних установок, світоглядних уявлень тощо. Варто наголосити, що поєднання знань мови і культури забезпечує результативне та успішне спілкування, є основою ефективної міжкультурної комунікації. Вивчення цих двох аспектів органічно поєднується у відносно новій галузі лінгвістики – лінгвокультурології, що перебуває на межі декількох гуманітарних дисциплін, зокрема культурології, психолінгвістики, лінгвокраїнознавства та ін.

Загальновідомо, що теоретичні засади сучасної лінгвокультурології заклали наукові праці двох видатних дослідників: німецького філолога й філософа В. фон Гумбольта (XVIII ст.) та українського мовознавця О. Потебні (XIX ст.). Проблеми лінгвокультурології висвітлюють у своїх працях знані вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: З. Асанова, Ф. Бацевич, А. Вежицька, В. Жайворонко, О. Киричук, О. Селіванова, М. Стельмахович, В. Ужченко, О. Левченко, Т. Уварова, С. Усеїнов, С. Усманов, М. Хайруддінов, Я. Ясницький та ін. Теза про те, що «мова одночасно є і знаряддям творення, розвитку, зберігання культури, та її частиною, оскільки саме за допомогою мови створюються реальні твори матеріальної та духовної культури» (Загнітко, 2017: 18), стала основою лінгвокультурології. Як переконливо наголошують дослідники, «розбір будь-якого комунікативного явища передбачає урахування п'яти складників: Хто повідомляє? Що повідомляє? Яким засобами? Кому повідомляє? З яким результатом?» (Баландіна, Болотнікова, 2020: 232).

Поєднання «двох різних сфер людської діяльності» (Sivitska, Cherednyk, Hohol, Aghayeva, 2022: 831), міждисциплінарний характер цієї галузі пояснюється тим, що вона «досліджує вияви культури народу, відображені та закріплені у мові» (Стахів, 2008: 105). Цю думку підтримує й відомий український учений Ф. Бацевич, який визначає нову галузь мовознавства як наукову дисципліну, що «вивчає взаємозв'язок і взаємодію культури і мови у їхньому функціонуванні» (Бацевич, 2004: 251).

На сьогодні вже сформульовано завдання, що стоїть перед відносно новою галуззю дослідження. Сутність її, на думку науковиці О. Левченко, полягає у тому, щоб «вивчити принципи вербалізації

ментальних одиниць та їхнього функціонування в тексті методом зіставлення з аналогічними одиницями інших мов», що уможливить «виявлення культурно значимої інформації і культурно значимих концептів певної мови» (Левченко 2003: 108). Результатом цього зіставлення, як уважає дослідниця, стане відтворення цілісної мовної картини світу. Крім того, це потрібно для збереження «соціальної, історичної та національної пам'яті» (Dobrovolska, Cherednyk, Hunchenko, 2022: 83).

Мета статті – проаналізувати мовні зразки в культурі кримських татар та українців, які відобразилися в пареміях, зокрема прислів'ях та етикетних формах та описані з використанням різних методів пізнання.

Виклад основного матеріалу. Насамперед варто зазначити, що на мовні форми народу значний вплив має його ментальність, що тісно пов'язана з культурою. Це ті два багатогранні феномени, що є виявом ціннісно-символічної системи та духовної інтенції життя й діяльності людей і, передусім, моральних цінностей – історично зумовлених, створених народом і відображених у його поглядах, переконаннях, ідеалах, традиціях, звичаях, обрядах тощо. На думку дослідників, «морально-етичні цінності – це фундаментальні світоглядні поняття, ідеї та норми, якими живе людське суспільство і якими регулюються прагнення та стосунки всіх людей на землі, життя окремих народів, громади, сім'ї, окремої людини» (Пасько, 2010: 277).

Однією з фундаментальних праць, присвячених вивченню моральних цінностей кримських татар, є монографія М. Хайруддінова та С. Усеїнова «Етикет кримських татар», у якій проаналізовано особливості культури та менталітету кримців. Учені зазначають, що загалом кримські татари «витривалі, покійно витримують голод, спрагу, втому, безсонні ночі, спеку, холод, будь-яку погоду та будь-які труднощі» (Хайруддінов, Усеїнов, 2014: 44). Безумовно, кожен народ має свої особливі моральні цінності, які склалися впродовж тисячоліть. Зокрема, автори наводять ґрунтовне пояснення таких важливих у моральному етикеті понять, які притаманні кримцям, як *злял* та *арам*. *Арам* – це все нечисте, погане, що є довкола. Людина, яка вихована на принципах добра, ніколи не буде мати злих намірів, не зробить шкоди іншому як фізичної, так і моральної, тобто не буде чинити *арам*. Якщо особа сповідує добро, зичить дарує його людям і це приносить моральне задоволення не тільки їй, а й іншим, то цей принцип життя називається *злял*.

Варто коротко схарактеризувати важливі моральні принципи життя кримських татар,

які зафіксовано в прислів'ях. Насамперед, слід наголосити на шанобливому ставленні до старших людей: їм поступаються місцем, встають, коли вони заходять до приміщення чи виходять із нього. Також необхідно зазначити, що порядок розміщення за обіднім столом здійснюється за принципом пошани до старших: *Карт сузин тутмаган картайгачы онгмас (Той, хто не йде за словами старих, до старості не буде щасливим); Ата баласы ач калмас (Батьківський син голодним не залишиться)* (Боданівський, Мартіно, Мурасов, 2017).

Також моральною заповіддю кримських татар є любов до Батьківщини. Саме Крим для них є тим джерелом енергії й сили, яке живить їх упродовж усього життя. Свою любов до рідного краю кримці дуже добре відобразили в усній народній творчості, зокрема у прислів'ях: *Тувгъан иль – дженнет, суву – шербет (Рідний край – що рай, вода – як шербет); Ер кизнинг догган йери Багдад (Кожному своя батьківщина, що Багдад); Туган джерден тойган джер (Місце, де наситився, (краще) місця, де народився)* (Там само).

Крім того, з дитинства виховується любов до рідної мови, у якій відображено історію, звичаї, традиції, усе життя народу, його душа. Для кримців на сьогодні основного ціллю є відродження рідної мови та звільнення землі своїх батьків. Варто зазначити, що кримські татари, коли виховують своїх дітей, звертають велику увагу на навчання ремеслам та наукам, що знайшло відображення в прислів'ях: *Йигитке къркък унер де аздыр (Джигиту і сорока спеціальностей мало)* (Там само).

З-поміж прислів'їв кримців морально-етичної тематики багато таких, які перегукуються із загальнолюдськими принципами, наприклад: *Аллагын вергисине карар олмае (Визначити дари Божі – неможливо); Догрыны ярдымджысы хак тыр (Правдивому Бог допомагає); Догрулук су капагы гиби дир-батмас (Правда, що корабель – не тоне)* (Емірова, 2019) тощо.

Дуже багато подібних ліній і в моральних принципах українського народу. Так, для українців характерними є боротьба зі злом в ім'я утвердження добра, шанобливе ставлення до старших, повага до батьків, любов до Батьківщини, сім'ї, природи; виховання, любов до мови, праця – найперша потреба та прагнення до соціальної рівності. Ці принципи також знайшли відображення в прислів'ях, наприклад: *Шануй батька і неньку, буде тобі скрізь гладенько; Трудяща копійка годує довіку; Людина без рідної землі, як соловей без гнізда; Діло майстра величає; Хто мови своєї цурається, хай сам себе стидається; Мати*

годує дітей, як земля людей (Українські народні прислів'я та приказки, 2019) та ін.

Крім того, з-поміж моральних цінностей українців є також такі поняття, як добро, любов, гостинність, товарицькість, наприклад: *Щоб бути щасливим, треба бути добрим; Багатство без щедрості – все одно, що дерево без плодів; Дружба та братство – найбільше багатство матері* (Там само). Люблять українці і свою рідку землю, про що свідчать такі прислів'я, як: *Де рідний край, там і під ялиною рай; За рідний край хоч помирай; Чужина не гріє; Свій край – як рай, а чужа країна – як домовина матері* (Там само).

Багато спільного можна знайти і в прислів'ях, присвячених темі виховання, пор.: крим.: *Едеби едепсиз ден огрен* (Вчись вихованості у невихованого); *Бир севле еки динле* (Раз скажи, а двічі вислухай); *Ель ичун агляян козсиз калур* (Хто плаче за інших, залишається без очей) (Боданівський, Мартіно, Мурасов, 2017) – укр.: *Добрі діти доброго слова послухають, а лихі й дрючка не бояться; Як не навчить батько – не навчить і дядько матері* (Українські народні прислів'я та приказки, 2019).

Заслуговують на увагу прислів'я з подібними мотивами двох лінгвокультур, а саме:

1) засторога бути обережним у висловленнях, пор.: крим.: *Кузги киби ер кордукени севлеме* (Не розповідай про все, що ти бачив, як дзеркало) (Емірова, 2019) – укр.: *Хто язик держить за зубами, то того нічого не кортить матері* (Українські народні прислів'я та приказки, 2019);

2) любов до порядку, пор.: крим.: *Акшам исе ят, сабах исе дур* (Якщо вечір – лягай, якщо ранок – прокидайся) (Емірова, 2019) – укр.: *Який порядок у себе заведеш, таке й життя поведеш матері* (Українські народні прислів'я та приказки, 2019);

3) засудження непорядності у вчинках, пор.: крим.: *Нефиске уйган башыны тузакка кояр* (Той, хто піддається користі, кладе голову в пастку) (Боданівський, Мартіно, Мурасов, 2017) – укр.: *Живи просто, проживеш років зо сто, а будеш лукавить, так чорт тебе задавить матері* (Українські народні прислів'я та приказки, 2019);

4) уміння розбиратися в людях, пор.: крим.: *Кимингле гезерсенг анынгле ангылырсын* (Про тебе думають з того, з ким ти живеш) (Боданівський, Мартіно, Мурасов, 2017) – укр.: *З ким поведешся, від того й наберешся* (Українські народні прислів'я та приказки, 2019).

Отже, обидва народи мають багато спільного в царині моральних норм та цінностей, найвищими з-поміж яких є прагнення до добра, свободи, справедливості, повага до батьків і старших за віком,

любов до рідної землі, працелюбність тощо. Усі ці життєво важливі принципи знайшли своє місце в народнопоетичній творчості, що втілює людську мудрість.

Варто зазначити, що культурні традиції кожної нації, які вироблялися впродовж багатьох століть, знаходять своє вираження і в мовному етикеті. Фундаментом системи сучасного мовного етикету, безумовно, є віковий досвід поколінь, що зафіксований, зокрема, в етикетних формах вітання та прощання. Слід підкреслити, що система норм поведінки кримських татар сформувалася під значним впливом ісламу. Крім того, у мовному етикеті відобразилася культура кримців, для якої характерними є стриманість у прояві почуттів, повага до старших тощо. Наприклад, широко поширеними є такі традиційні форми вітання: *Селям алейкум! – Вітаю (Добрий день) (Мир Вам, Мир над Вами) – Алейкум селям! – Вітаю (Добрий день), (Мир і Вам) (відповідь); Селям!, Мираба! – Привіт! (у повсякденному житті); Мерабанъыз! – Вітаю (Добрий день) (вітання до старших, щоб виявити повагу) [Емірова 2019]. І прощання: Сагълыкънен къалынъыз! – До побачення! – Сагълыкънен барынъыз! – До побачення! (у відповідь); Корюшкендже! – До зустрічі!; Ярынгдадже! – До завтра!; Огъурлы ёллар олсун! – Хай щастить! (Щасливої дороги!); Биз даа корюширмиз – Ще побачимося! (Боданівський, Мартіно, Мурасов, 2017).*

Особливо заслуговують на увагу мовні формули, що висловлюють побажання, у яких відобразилася така притаманна кримським татарам риса, як доброзичливість. Змалечку їхні діти ростуть в атмосфері тепла й любові, у них виховується прагнення робити добро усім тим, хто живе поруч, бо це важливо, передовсім, для самої людини, яка має слідувати заповідям Аллаха. Добром і вірою в милість Аллаха пройняті вербальні форми побажання: *Есселяму алейкум ве рахматуллах ве баракатох – Нехай буде мир над вами і милість Божя, і його благодать (використовує духовенство) – Ве алейкум есселям! – Хай буде мир і над Вами (відповідь); Алла софранъызгъа берекет берсин, Эльхамдюлюлля, берекет берсин – Нехай на столі у вас буде достаток, Слава Аллаху, нехай буде достаток! Хасталанманъыз – Будьте здорові! Айды, хайырлы кунде, хайырлы саата, ёнеймиз. – Ну, з Богом, у дорогу* (Емірова, 2019) та ін.

Однією з важливих рис кримських татар є гостинність. Вони люблять приймати гостей, ходити один до одного в гості та засуджують тих, хто не є гостинним, і називають таку людину *сувукъ адам* (нелюдим) або *къытмырнынъ бири*” (ску-

пий). Гостей запрошують у такий спосіб: *Хош кельдинъиз, сайгъылы мусафирлер!* – Вітаю, любі гості!; *Келип турыньыз!* – Заходьте; *Отурмагъа келиньыз!* – Приходьте посидіти; *Мен сизни уйлеклик ашамагъа давет этем!* – Запрошую Вас пообідати (Емірова, 2019) тощо.

Кримці надзвичайно цінують почуття роду, родинні взаємини, тому вони дуже хвилюються, якщо родичі довго не приходять. Ці вболівання передаються низкою мовних формул, у яких відчувається щира стурбованість: *Не олдыя, келмей къалдынъыз?* – Що трапилося, чому не приходите?; *Ёкъсам бир шейге джаныньыз агъырдымы?* – Чи ми вас чимось образили? (Емірова, 2019). Цікаво, що у кримських татар не заведено ходити в гості з порожніми руками. Цей звичай закріплено у такій мовній формулі: *Мусафирликке къол саллап бармайлар – У гості, розмахуючи руками, не ходять* (Емірова, 2019). До речі, така ж традиція відвідин є і в українського народу, що теж відображено у прислів'ї: *У гості з порожніми руками не ходять* (Українські народні прислів'я та приказки, 2019).

Цікавою з погляду лінгвокультурології є модель української ввічливості, запропонована А. Болотніковою. На думку дослідниці, вона сформована на таких засадах: «дотримання правил пристойності; доброзичливість – вияв уваги до співрозмовника; співучасть – зацікавлення справами співрозмовника; декларування допомоги адресатові; повага до комунікативного партнера; автономність – цінування незалежності, прав та свобод кожної людини» (Болотнікова, 2018: 45). Далі А. Болотнікова висновує «увічливий українець – це особа, яка дотримується правил пристойності, демонструє повагу, доброзичливість, щирість, прихильність, симпатію, зацікавленість співрозмовником, а також маніфестує готовність допомогти, понад усе шанує свободу та право вибору адресата» (Там само: 46).

Органічною частиною української культури спілкування є етикетні формули вітання, прощання, побажання: *Доброго ранку! Добрий день!*

Добридень! Добрий вечір! Здрастуйте! Мое шанування! Вітаю Вас! Привіт! Дай, Боже! тощо. Значимо також, що існує низка сакральних вітань, використання яких зумовлено найбільшими християнськими святами (Великдень, Різдво): *Христос воскрес! Христос рождається!* Поширеними в Україні є й вітання-віншування у формі прислів'їв: *Віншую Вас нині усі добрі люди! Нехай Божа поміч завжди з Вами буде! Хай кожної днини, кожної години Бог благословить Вас, Біда хай загине!* тощо.

З-поміж формул прощання можна виокремити: *До побачення! Прощавай! На все добре! Щасливо! Побачимось!* тощо. Досить часто етикетні формули вітання-прощання містять побажання здоров'я: *Дай, Боже, здоров'я! Здорові будьте! Бувайте здорові!* тощо. Крім того, поширеною є етикетна формула *Хай щастить!*, що містить побажання щастя, варіантами якої є: *Бажаю щастя й добра Вам!; Зичу радості, успіхів!; З води й роси!*

Необхідно також наголосити, що етикетні формули кримців та українців склалися впродовж усього їхнього історичного розвитку і є невід'ємним складником культури кожного з народів. Знання норм мовного етикету має важливу роль у становленні особистості. Мова народу тісно пов'язана з його культурою, тому саме лінгвокультурологічний аналіз уможливило репрезентацію взаємодії і взаємозв'язку мовних явищ з особливостями культури кожного з народів. Етнічні й ментальні особливості чітко простежуються в етикетних формулах, у яких відобразилися традиції життя і побуту кожного з народів.

Висновки. Отже, незважаючи на ментальні й етнічні особливості кримськотатарського та українського народів, у них багато спільного саме в морально-етичній царині. Цей факт можна пояснити тим, що для всіх людей однаково значущими є прагнення до мирного життя, бажання працювати для свого добра та на благо Батьківщини, поважати й шанувувати старших за віком, чинити добро й бути доброзичливим і гостинним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баландіна Н.Ф., Болотнікова А.П. Польсько-українська пісня «Ней, sokoły!»: як інтеркультурне комунікативне явище. *Przegląd wschodnioeuropejski*. Olsztyn : WMU, 2020. Т. XI/1. С. 231-240.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 342 с.
3. Боданінський А., Мартіно Л., Мурасов О. Прислів'я, приказки і прикмети кримських татар, 2017. URL: <http://goloskrimanew.ru/poslovitsyi-pogovorki-i-primetyi-kryimskih-tatar-sobrannyye-a-a-bodaninskim-martino-i-o-murasovyim.html>
4. Болотнікова А.П. Граматичні індикатори вираження категорії ввічливості : дис. ... к-та філол. наук : 10.02.01. Запоріжжя, 2018. 257 с.
5. Емірова. А. М. Сучасна кримськотатарська лексикографія : монографія. 2019 URL: http://phraseoseminar.slovo-spb.ru/documents/emirova_monografia-2019.pdf

6. Кононенко В. І. Українська лінгвокультурологія. Київ : Вища школа, 2008. 327 с.
7. Левченко О. Лінгвокультурологія та її терміна система. Вісник : Проблеми української термінології. Львів : Національний університет Львівська політехніка, 2003. № 490. С.105–113.
8. Лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. П. Загнітка, І. В. Богданова; за ред. А. П. Загнітка. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 287 с.
9. Пасько Г. М. Особливості вияву комунікативної мети мовленнєвого жанру загадки в аспекті класичної теорії мовленнєвих актів (на матеріалі української мови). Донецький вісник Наук. тов. ім. Шевченка. 2010. Т. 28. С. 273–282.
10. Українські народні прислів'я та приказки, 2019. URL: https://pidru4niki.com/16280414/pedagogika/prislivya_prikazki_ukrayinskogo_narod
11. Стахів М. О. Український комунікативний етикет. Київ : Знання, 2008. 245 с.
12. Українська лінгвокультурологія: навч. посібн. / за заг. ред. проф. О. І. Потапенка. Корсунь-Шевченківський : ФОП Гаврищенко В.М., 2014. 350 с.
13. Хайруддінов М. А., Усеїнов С.М. Етикет кримських татар. Сімферополь : Тезис, 2014, 304 с.
14. Dobrovolska, V., Cherednyk, L., Hunchenko, Y. Modern Library as a Socio-Cultural Space. CEUR Workshop Proceedings [this link is disabled](#), 2022, 3296. Pp. 83–93.
15. Svitlana Sivitska, Liudmyla Cherednyk, Myron Hohol, Konul Aghayeva Semantic and etymological analysis of building and economic terminology. Proceedings of the 4th International Conference on Building Innovations ICBI 2022, Lecture Notes in Civil Engineering (LNCE, volume 299). Pp. 831–844.

REFERENCES

1. Balandina N.F., Bolotnikova A.P. (2020) Polsko-ukrainska pisnia «Hej, sokoły!»: yak interkulturene komunikatyvne yavyshe. [The Polish-Ukrainian song «Hej, sokoły!»: as an intercultural communicative phenomenon] Przegląd wschodnioeuropejski. Olsztyn : WMU. T. XI/1. 231-240. [in Ukrainian].
2. Batsevych F.S. (2004) Osnovy komunikatyvnoyi linhvistyky. [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv : Akademiya. 342 s. [in Ukrainian].
3. Bodanynskiy A., Martino L., Murasov O. (2017) Prysliv'ia, prykazky i prykmety krymskykh tatar. [Proverbs, sayings and signs of the Crimean Tatars]. URL: <http://goloskrimanew.ru/poslovitsyi-pogovorki-i-primetyi-krymskih-tatar-sobrannyie-a-a-bodanynskim-martino-i-o-murasovyim.html> [in Ukrainian].
4. Bolotnikova A.P. (2018) Hramatychni indykatory vyrzhennia katehorii vichlyvosti. [Grammatical indicators of expressing the category of politeness] : dys. ... k-ta filol. nauk : 10.02.01. Zaporizhzhia. 257 s. [in Ukrainian].
5. Emirova A. M. (2019) Suchasna krymskotatarska leksykohrafiia [Modern Crimean Tatar lexicography] : monohrafiia. URL: http://phraseoseminar.slovo-spb.ru/documents/emirova_monografia-2019.pdf [in Ukrainian].
6. Kononenko V. I. (2008) Ukrainska linhvokulturolohiia. [Ukrainian linguocultural studies] Kyiv : Vyscha shkola. 327 s. [in Ukrainian].
7. Levchenko O. (2003) Linhvokulturolohiia ta yii terminna systema. [Linguoculturology and its term system] Visnyk: Problemy ukrainskoi terminolohii. – Herald: Problems of Ukrainian terminology, 490. 105–113. [in Ukrainian].
8. Linhvokulturolohiia (2017): navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv / A. P. Zahnitko, I. V. Bohdanova; za red. A. P. Zahnitka. [Linguoculturology: a textbook for students of higher educational institutions] / A. P. Zahnitko, I. V. Bohdanova; za red. A. P. Zahnitka. Vinnytsia. 287 s. [in Ukrainian].
9. Pasko H. M. (2010) Osoblyvosti vyjavu komunikatyvnoi mety movlennievoho zhanru zahadky v aspekti klasychnoi teorii movlennievyykh aktiv (na materialy ukrainskoi movy) [Peculiarities of Manifestation of the Communicative Purpose of the Speech Genre of Riddle in the Aspect of the Classical Theory of Speech Acts (Based on the Material of the Ukrainian Language)]. Donets'kyi visnyk Nauk. tov. im. Shevchenka – Donetsk Bulletin of the Shevchenko Scientific Society, vol. 28. 273–282. [in Ukrainian].
10. Ukrainski narodni prysliv'ia ta prykazky [Ukrainian folk proverbs and sayings] (2019) URL: https://pidru4niki.com/16280414/pedagogika/prislivya_prikazki_ukrayinskogo_narodu [in Ukrainian].
11. Stakhiv M. O. (2008) Ukrainskyi komunikatyvnyi etyket. [Ukrainian communication etiquette] Kyiv: Znannia. 245 s. [in Ukrainian].
12. Ukrainska linhvokulturolohiia (2014) [Ukrainian linguocultural studies]: navch. posibn / za zah. red. prof. O. I. Potapenko. Korsun-Shevchenkivskiy : FOP Havryshenko V.M. 350 s. [in Ukrainian].
13. Khairuddinov M. A., Useinov S.M. (2014) Etyket krymskykh tatar. [Etiquette of the Crimean Tatars]. Simferopol: Tezys. 304 s. [in Ukrainian].
14. Dobrovolska, V., Cherednyk, L., Hunchenko, Y. (2022) Modern Library as a Socio-Cultural Space. in: CEUR Workshop Proceedings [this link is disabled](#). 3296. pp. 83–93.
15. Svitlana Sivitska, Liudmyla Cherednyk, Myron Hohol, Konul Aghayeva (2022) Semantic and etymological analysis of building and economic terminology. in: Proceedings of the 4th International Conference on Building Innovations ICBI. Lecture Notes in Civil Engineering (LNCE, volume 299). pp. 831–844.